

Utbildningsinspektion i Gribbylunds skolor, förskoleklass och grundskola årskurs 1-9 (Löttingelund, Myrängen, Gribby Gård)

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Gribbylunds skolor	Antal barn/elever
Förskoleklass	89
Grundskola	823
Skolbarnsomsorg	385

Antalet barn/elever är skolans egna uppgifter.

Gribbylunds skolor består av tre skolenheter: Löttingelund, Myrängen och Gribby Gård. Utbildningen omfattar förskoleklass till och med årskurs 9. Löttingelund och Myrängen har elever från förskoleklass till och med årskurs 5, medan Gribby Gård har elever i årskurs 5 till och med 9. Undervisningen är organiserad i åldershomogena alternativt åldersblandade klasser.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. I varje arbetslag finns en arbetslagsledare, som tillsammans med biträdande rektor ingår i en ledningsgrupp inom respektive skolenhet. Det övergripande ledningsarbetet för Gribbylunds skolor bedrivs i skolledningsgruppen som består av rektor samt biträdande rektor från de olika skolenheterna.

Skolbyggnaderna har tillkommit under perioden 1987-1998. Gribby Gård byggdes ursprungligen som en låg- och mellanstadieskola 1987. Under 2001 byggdes skolan om till en skola för årskurs 6-9. Myrängen uppfördes 1990 och byggdes ut under 1995. Löttingelund invigdes hösten 1998. Alla tre skolorna ligger i bostadsområden med övervägande enfamiljshus. Flertalet elever kommer från skolornas närområden.

Genomförandet av inspektionen i Gribbylunds skolor

Skolverket sände den 5 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Gribbylunds skolor har bestått av undervisningsråden Lee Gleichmann och Tommy Bucht. Besök i Gribbylunds skolor genomfördes den 2-3, 15-16 och den 21-22 september 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Gribbylunds skolor, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Gribbyslunds skolor genomfördes formella intervjuer med rektor, biträdande rektorer, lärare, elever, föräldrar, skolsköterska, skolpsykologer samt fritidshemspersonal. Lektioner/arbetspass från förskoleklass till årskurs 9 besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Inspektionen i Gribbyslunds skolor visar att arbetet med att förankra såväl läroplanernas mål när det gäller normer och värden som det gemensamma värde- och normsystemet för Gribbyslunds skolor, är högt prioriterat bland personalen inom skolverksamheten.

Eleverna trivs överlag och är trygga i Gribbyslunds skolor. De blir väl bemötta av personalen och deras åsikter tas tillvara. Föräldrarna är genomgående mycket nöjda med skolornas värdegrundsarbete. Både elever och föräldrar framhåller personalens starka engagemang i frågor som rör trygghet, trivsel, social samvaro och respekt för olika uppfattningar. I samband med verksamhetsbesöken noterar inspektörerna också att skollokaler i det närmaste är helt fria från klotter samt att eleverna är påfallande öppna och tillmötesgående.

Samrådsorganen för elevinflytande och samverkan i skolan (t.ex. klassråd och elevråd) används målmedvetet som ett redskap för att öka elevernas inflytande och ansvarstagande, såväl vad gäller skolmiljön i stort som undervisningens innehåll och utformning. Elevernas beskrivningar av arbetet i dessa organ och i den övriga skolvardagen, visar att de är förtrogna med demokratiska beslutsprocesser och att de har utvecklat grundläggande demokratiska värderingar.

Läroplanen fastslår att en central uppgift för skolan är att förmedla och förankra demokratiska värderingar. Skolan skall aktivt sträva efter att eleverna utvecklas till toleranta och ansvarstagande samhällsmedborgare, som i ord och handling visar respekt för andra människors egenvärde och rättigheter. Resultatet i Gribbyslunds skolor avseende normer och värden ligger väl i linje med de nationella målen i läroplanen.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att resultatet avseende normer och värden i Gribbyslunds skolor är mycket gott.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I inspektionen framkommer att arbetsformerna i Gribbyslunds skolor är varierade och att eleverna oftast får välja om de vill samarbeta med kamrater eller arbeta självständigt. Genom att låta eleverna göra egna veckoplaneringar och regelbundet utvärdera dessa, försöker lärarna stärka elevernas förmåga att reflektera kring och bedöma sitt eget lärande.

Lärarna arbetar systematiskt med att förankra och konkretisera kursmålen i de olika ämnena för elever och föräldrar. Målen finns också anslagna eller på annat sätt tillgängliga i flertalet klassrum. Bland föräldrarna är kännedomen om målen i skolans ämnen förhållandevis stor. Föräldrarna anser att lärarna försöker bryta ner målen till en nivå som är begriplig för eleverna. Trots detta visar intervjuerna och samtalen med eleverna att deras kunskaper om, och djupare förståelse av, målen innebär skiftar. Flertalet elever känner dock till målen i svenska, engelska och matematik.

I 2003 års kvalitets- och årsredovisning för Gribbyslunds skolor framgår att 89,5 procent av eleverna i årskurs 5 uppnår målen i svenska, matematik och engelska. Även i grundskolans övriga ämnen uppnår flertalet elever målen. Resultaten från de så kallade LUS-testerna¹, visar att merparten av eleverna i årskurs 2 i Löttingelund och Myrängen ligger på eller över det riktvärden som Täby kommun har beslutat skall gälla som avstämningspunkter för elever i olika årskurser. Detsamma gäller för eleverna i årskurs 8 på Gribby gård. Skolan använder sig både av de diagnosinstrument för kunskapsuppföljning som fastställts centralt för Täby kommun och av egna uppföljningssystem.

Inspektionen visar också att det finns en medvetenhet hos eleverna om den egna kunskapsutvecklingen. En indikation på detta är att eleverna i intervjuer och samtal nämner enskilda arbeten, grupparbeten och temaarbeten som exempel för att åskådliggöra sin kunskapsutveckling.

Läroplanen föreskriver att skolan, förutom att ansvara för att eleverna når de uppställda målen i grundskolan, skall ge utrymme för olika kunskapsformer (såsom fakta, förståelse, färdigheter och förtrogenhet). Skolan skall också stimulera eleverna till att finna egna uttryckssätt att gestalta sina kunskaper och erfa-

¹LUS betyder läsutvecklingsschema och är ett kvalitativt bedömningsinstrument av individens läsförmåga.

renheter. Inspektionen visar att arbetet i Gribbyslunds skolor i dessa avseenden står i överensstämmelse med läroplanens intentioner och mål.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att skolans kunskapsresultat är bra. Skolan bör dock verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om att de arbetar mot mål i fler ämnen än de tre behörighetsgivande ämnena matematik, svenska och engelska.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Samverkan i skolmiljön

I Gribbyslunds skolor finns flera samverkansorgan och former för elevsamverkan. Centrala i skolans samverkan med eleverna är begreppen delaktighet, utmaningar och ansvar. I Löttingelund och Myrängen finns klassråd och elevråd. Här deltar representanter från elevrådsstyrelsen även i skyddsronder. I Gribby Gård finns sedan höstterminen 2003 ett nystartat elevparlament. Till elevparlamentet är ett antal utskott knutna, vilka har till uppgift att ta fram underlag för åtgärder och beslut till elevparlamentets styrelse. Konkreta exempel på elevinflytande och ansvarstagande är att elever deltar i skyddsronder, samråd vid personalrekrytering, inköp av material och lekredskap till skolgården, arrangemang av skolfester och olika idrottsevenemang. I inspektionen framkommer att eleverna har ett visst inflytande över och ansvar för lärandet, men att detta till dels är beroende av vilken lärare eleverna har. Inspektionen visar också att elevernas medvetenhet om hur och i vilken utsträckning de kan ha inflytande på undervisningen varierar mellan olika klasser. Skolan bör därför utveckla elevernas inflytande på undervisningen.

Samverkan med föräldrarna sker bland annat i ett så kallat föräldraforum som omfattar alla tre skolorna. Andra samverkansformer är lokala arbetsgrupper kring prioriterade utvecklingsområden och föräldramöten. Därutöver skickar skolan e-post till föräldrarna och lämnar information via de olika skolenheternas hemsidor, veckobrev ochlogg-/elevböcker som eleverna ansvarar för. Föräldrarna uppger överlag att det är lätt att nå skolläningen och att lärarna i skolan är snabba på att vid behov ta kontakt med föräldrarna och att ge återkoppling i enskilda elevärenden. Ett exempel på ett projekt där föräldrarna och skolan har samverkat är utformningen av utemiljön för eleverna vid Löttingelund. Föräldrarna har här, både genom egna förslag och frivilliga arbetsinsatser, bidragit till att eleverna fått en skolgård med ett rikt utbud av aktiviteter och varierade lekmiljöer.

Enligt läroplanen skall skolan bidra till att eleverna kan ta eget ansvar för sin utbildning och skolmiljö. Vidare anges att eleverna stegvis skall ges ökat inflytande över sin utbildningsgång. Skolans uppdrag är att tillsammans med elevernas vårdnadshavare sörja för att eleverna får goda förutsättningar för utveckling och lärande. Inspektionen visar att Gribbyslunds skolor arbetar i läroplanens anda. Betydande ansträngningar görs både för att utveckla samverkan med elever och föräldrar och för att tydliggöra samt stärka elevdemokratiska arbetssätt. Inspektörerna bedömer att skolans arbete i dessa avseenden sammantaget håller god kvalitet.

Arbetet mot kränkande behandling

I Gribbyslunds skolor finns ett handlingsprogram mot kränkande behandling. Detta är känt av alla berörda parter och används aktivt av personalen. Handlingsprogrammet saknar emellertid aspekten vuxen-elevrelationer. Gribbyslunds skolor har olika former av kamratstödjarverksamhet och faddersystem, som syftar till att främja trivseln samt förebygga och motverka kränkande behandling. Fadder- och kamratstödjarverksamheten uppfattas som betydelsefull och effektiv av såväl eleverna som personalen. Eleverna och föräldrarna ger också uttryck för att personalen har en mycket tydlig hållning i frågor som rör kränkande behandling. Även om faddersystemet fungerar väl i praktiken, råder en viss oklarhet bland eleverna om hur systemet som helhet är organiserat i Gribbyslunds skolor. Författningarna föreskriver att skolan aktivt skall motverka alla former av kränkande behandling samt kontinuerligt följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram mot kränkande behandling. Inspektörerna konstaterar att Gribbyslunds skolor bemödar sig om att skapa en psykosocialt och fysiskt god miljö för lärande och bedömer att arbetet mot kränkande behandling ligger väl i linje med författningarnas krav.

Skolhälsovård och elevhälsa

I Gribbyslunds skolor är hälsofrämjande insatser ett prioriterat område. Förutom att eleverna har tillgång till skolhälsovård, har skolan vidtagit olika åtgärder för att både stärka elevernas möjlighet till fysisk aktivitet och öka deras medvetenhet i livsstilsrelaterade frågor. Exempel på hälsofrämjande insatser är extra lektioner i idrott och hälsa alternativt rytmik- och rörelsepass varje vecka, dagliga promenader i samband med lunchrasten, temadagar kring hälsa och att de äldre eleverna i skolan deltar i ett EU-projekt inriktat på att utveckla ungdomars "livskunskap". I författningarna fastslås att skolhälsovårdskallanordnas och att skolhälsovården primärtskallvara förebyggande. Inspektionen visar att Gribbyslunds skolor följer författningarnas bestämmelser om skolhälsovård, och inspektörerna bedömer skolans satsning på hälsofrämjande arbete som mycket ambitiös.

Sammanfattningsvis framgår i inspektionen att Gribbyslunds skolor har väl fungerande organ för elev- och föräldrasamverkan samt att det förebyggande arbetet mot kränkande behandling bedrivs målinriktat och med gott resultat. Den psykosociala och fysiska arbetsmiljön i Gribbyslunds skolor bedöms av inspektörerna som mycket god. Särskilt berömvärt finner inspektörerna skolornas hälsofrämjande arbete. Skolan bör dock revidera sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever

samt situationer då vuxen kränker elev. Vidare framkommer i inspektionen att elevernas inflytande på och ansvar för lärandet delvis är lärarberoende. Skolan bör därför förbättra elevernas möjligheter till inflytande på utbildningen.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Organisering och genomförande av undervisningen

De lokala måldokument som används i Gribbyslunds skolor står i överensstämmelse med läroplanens mål. Verksamhetens inriktning och organisation reflekterar den kunskapssyn samt syn på lärandet som genomsyrar läroplanen. Detta kommer bland annat till uttryck att all personal är organiserad i arbetslag och att varje arbetslag har ansvar för specifika elevgrupper eller verksamhetsområden. Genom gemensamma pedagogiska diskussioner om kursplanemål, bedömningar av kunskapsresultat och undervisningens utformning, försöker arbetslagen skapa meningsfulla sammanhang och ett helhetsperspektiv i utbildningen för eleverna. Arbetslagen är således ansvariga för planering, genomförande och uppföljning av respektive verksamhetsområde. Målet är att arbetslagen, i samverkan med elever och föräldrar, skall utarbeta individuella utvecklings-/studieplaner för samtliga elever, och att den pedagogiska verksamheten skall utgå från elevernas olika sätt att tillägna sig kunskaper och färdigheter. Arbetslagen omfördelar själva sina resurser när behov av förändringar uppstår (t.ex. genom att omfördela den tid arbetslaget har till sitt förfogande eller ge någon eller några personer i arbetslaget i uppgift att arbeta extra med en viss elev).

Inspektörerna finner att organiseringen av undervisningen genomgående är flexibel och fungerar väl. Eleverna får ofta möjlighet att välja ifall de vill arbeta självständigt, i par eller i större grupper. Ämnesövergripande temaarbeten förekommer i samtliga årskurser och innefattar även ämnen som trä- och textilslöjd, bild och musik. En fortlöpande dialog förs också bland personalen kring frågor om likvärdig behandling av pojkar och flickor. För de elever som av olika anledningar behöver extra hjälp, erbjuder Gribbyslunds skolor flera olika former av stöd. I Gribby gård finns även riktade insatser för elever som behöver eller önskar särskilt svåra utmaningar i matematik. Eleverna erbjuds att delta i en mindre matematikgrupp, där de under en begränsad period får extra stimulans i ämnet under ledning av en specialpedagog. Både i Myrängen och i Gribby gård finns dessutom s.k. särskilda undervisningsgrupper (dvs. mindre undervisningsgrupper för elever i behov av särskilt stöd). Ansvarig för eleverna i de särskilda undervisningsgrupperna är rektor för Gribbyslunds skolor.

I författningarna anges att skolan skall organisera och genomföra undervisningen med utgångspunkt i de enskilda elevernas behov och förutsättningar. Skolan skall främja elevernas lust att lära samt deras förmåga att både vilja och kunna ta ansvar för sin utbildning. Inspektörerna bedömer att organiseringen och genomförandet av undervisningen i Gribbyslunds skolor överlag fungerar väl och motsvarar de krav författningarna ställer.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Gribbyslunds skolor försöker individanpassa undervisningen bland annat genom att ge eleverna olika mycket tid för sitt lärande, låta eleverna välja arbetsformer och erbjuda olika läromedel i ett och samma ämne. Inspektörerna ser flera elever i samma klass som arbetar med olika uppgifter och läromedel i exempelvis skolan svenska, engelska och matematik. Gribbyslunds skolor har en tydlig organisation med fasta, mycket väl fungerande rutiner för kunskapsuppföljning, överlämningar av elever mellan arbetslag/årskurser och samordning av olika stödinsatser. Elever i behov av stöd upptäcks därför som regel på ett tidigt stadium, och individuella åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd. Åtgärdsprogram utformas i samråd mellan undervisande lärare, elev, föräldrar och specialpedagoger. Skolans psykologer finns ofta tillgängliga som stöd och samtalspartners för personalen, i diskussioner om åtgärdsprogrammets utformning. Regelbunden uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogrammen sker med alla berörda parter. I inspektionen framkommer dock att skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd, inte alltid formuleras i dokument som till form och innehåll entydigt framstår som åtgärdsprogram. Dessa kommuniceras istället som utvecklings-/handlingsplaner i samband med utvecklingssamtal eller andra möten mellan föräldrar, elever och personal.

Elevvården i Gribbyslunds skolor kan beskrivas som en trestegsmodell: arbetslaget, elevvårdsgruppen (EVG) och elevvårdskonferensen (EVK). Innan ett elevärende tas upp i elevvårdsgruppen skall arbetslaget först ha analyserat situationen, vidtagit åtgärder och försökt komma tillrätta med elevens problem eller svårigheter. När arbetslaget bedömer att deras möjligheter eller resurser att bistå eleven är uttömda, förs ärendet vidare till EVG. Elevvårdsgruppen består av biträdande rektor, arbetslaget, en specialpedagog och eventuellt skolsköterskan eller skolpsykologen. I EVG diskuteras bland annat alternativa metoder, behov av annat stöd samt revidering av åtgärdsprogram. I de fall ytterligare resurser behövs, förs elevärendet vidare till elevvårdskonferensen. Här fattas formella beslut om resurstilldelning och andra åtgärder. I EVK deltar föräldrar och eventuellt elev, specialpedagog, vid behov skolpsykolog och/eller skolsköterska, biträdande rektor och rektor. Den dominerande uppfattningen bland de elever och föräldrar som inspektörerna samtalar med eller intervjuar, är att skolans arbete med individuella utvecklings-/handlingsplaner och särskilt stöd är mycket gott. Även skolans egna utvärderingar visar att elever och föräldrar är tillfreds med skolans insatser i frågor som rör särskilt stöd. Enligt författningarna skall elever som har svårigheter i skolarbetet erbjudas särskilt stöd. Vidare föreskriver författningarna att skolan, i samråd med elever och föräldrar, skall upprätta skriftliga åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att arbetet med individanpassning och särskilt stöd är av mycket god

kvalitet i Gribbyslunds skolor, och att författningarnas krav i allt väsentligt efterlevs.

Uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling samt betygssättning

Uppföljning och bedömning av elevernas kunskapsutveckling sker med utgångspunkt i elevarbeten, diagnoser, kunskapsprov, observationer, laborationer och (i de två sista årskurserna) med hjälp av betygskriterier. Inspektörernas samtal och intervjuer med elever i de högre årskurserna, visar dock att det råder en viss oklarhet kring vilka bedömningsgrunder som gäller vid betygssättning.

Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin och fokuserar såväl elevernas sociala utveckling som kunskapsutveckling. Alla utvecklingssamtal dokumenteras och följs upp. Författningarna slår fast att skolan kontinuerligt skall informera både elever och föräldrar om elevernas lärande och kunskapsutveckling. Denna information skall grunda sig på utvärderingar av elevernas lärande och kunskapsutveckling i förhållande till de fastställda utbildningsmålen. Inspektionen visar att arbetet med uppföljning, bedömning och betygssättning av elevernas lärande och kunskapsutveckling i Gribbyslunds skolor ligger i linje med vad som anges i författningarna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten och undervisningen i Gribbyslunds skolor är av god kvalitet och i allt väsentligt motsvarar författningarnas krav. Skolan arbetar aktivt med att implementera läroplanen och nå målen i kursplanerna. Inspektionen visar att organiseringen av lärandet är flexibel samt att arbetssätten och arbetsformerna är varierade. Skolan har ett funktionellt system för uppföljning och bedömning av elevernas lärande och kunskapsutveckling. Inspektörerna vill framhålla skolans samverkan med föräldrarna kring tidiga stödinsatser och åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd som föredömlig.

I inspektionen framkommer att dokumentationen av skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd, inte alltid entydigt framstår som åtgärdsprogram. De dokument som används för att formulera skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd bör därför utvecklas. Slutligen bör skolan klargöra för eleverna vilka bedömningsgrunder som gäller vid betygssättning.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Rektors ansvar, befogenheter och funktion

I Gribbyslunds skolor finns en rektor och tre biträdande rektorer. Rektorn har det övergripande ansvaret för skolorna, medan de biträdande rektorerna har det operativa ansvaret i respektive skolenhet. Ledningsarbetet i Gribbyslunds skolor har som riktmärke att alla beslut skall fattas så långt ut i organisationen som möjligt. Det finns fyra olika beslutsnivåer i Gribbyslunds skolor: rektorsnivå (med en skolledningsgrupp), lokal ledningsgruppsnivå på varje skolenhet, arbetslagsnivå och klassnivå. Ledningsgruppen för Gribbyslunds skolor består av rektor samt biträdande rektorer från Löttingelund, Myrängen och Gribby gård. Denna grupp träffas regelbundet en gång per vecka och arbetet är framför allt inriktat på strategiska frågor och beslut. I den lokala ledningsgruppen på respektive skolenhet ingår biträdande rektor samt arbetslagsledare. Inspektionen visar att rektor, både genom täta kontakter med de biträdande rektorerna och genom egna besök i de olika skolenheterna, är väl förtrogen med den dagliga verksamheten i Gribbyslunds skolor. I föräldra- och elevintervjuer visar det sig dock att alla inte har kännedom om vem som är skolans rektor. Detta faktum är särskilt påtagligt i Löttingelund, men till dels även i Myrängen.

För personalen är skolans ledningsorganisation tydlig och flertalet i personalgruppen ger uttryck för stor delaktighet i de beslut som rör Gribbyslunds skolor. Såväl skolledning som personal påtalar även att samsynen vad gäller normer och värden samt synen på lärande, är stark bland personalen i skolan. Detta överensstämmer med de intryck inspektörerna får under skolbesöken. Personalen anser också att de får gott stöd av skolledningen och att de olika mötesformer som förekommer i Gribbyslunds skolor är funktionella. I författningarna anges att rektor är ansvarig för skolans styrning och ledning. I rektors uppdrag ligger således att både fungera som pedagogisk ledare och att utveckla verksamheten i enlighet med nationella mål och riktlinjer. Inspektörerna konstaterar att rektor tar det övergripande ledningsansvaret och inspektörerna bedömer att ledningsorganisationen i Gribbyslunds skolor är funktionell. Författningarnas krav avseende styrning och ledning uppfylls således.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I Gribbyslunds skolor finns lokala arbetsplaner för varje skolenhet och en gemensam kvalitetsredovisning för alla tre skolorna. Arbetsplanerna har utarbetats av personalen i respektive skolenhet och är länkade till de mål som anges i läroplanen. Delaktigheten från elever och föräldrar när det gäller utformningen av arbetsplanerna är mer begränsad. Skolans arbete med kvalitetssäkring består bland annat av deltagande i ett kommunalt observatörsprojekt, återkommande enkätundersökningar bland elever, föräldrar och personal samt uppföljningar och utvärderingar av elevernas kunskapsutveckling. I kvalitetsredovisningen presenteras skolans ekonomiska resultat, måluppfyllelse, resultaten för de nationella proven i svenska, engelska och matematik samt prioriteringar inför kommande verksamhetsår. Kvalitetsredovisningen har i huvudsak tagits fram av rektor med stöd av de biträdande rektorerna. Bland föräldrar och elever är kvalitetsredovisningen inte känd. Författningarna kräver att en kvalitetsredovisningskallupprättas varje år och att rektor skall besluta om en arbetsplan. I utformningen av skolans arbetsplan ska, enligt författningarna, även elever och

föräldrar vara delaktiga. Inspektörernas bedömning är att arbetet med kvalitets-säkring och förbättringsarbete överlag är av god kvalitet i Gribbyslunds skolor, men att skolan bör utveckla elevernas och föräldrarnas delaktighet i arbetet med arbetsplanen.

Sammanfattningsvis visar inspektionen att arbetet med styrning, ledning och kvalitetsarbete är av god kvalitet i Gribbyslunds skolor och svarar väl mot de krav författningarna ställer. Ledningsorganisationen är tydlig liksom beslutsordningen och rektorn är väl insatt den dagliga verksamheten i skolan. Av inspektionen framgår dock att rektor inte är känd av alla elever och föräldrar. Det gäller främst för Löttingelund men i viss mån även för Myrängen, varför skolan bör tydliggöra för elever och föräldrar vem som är skolans rektor. Skolan bör också utveckla elevernas och föräldrarnas delaktighet i arbetet med arbetsplanen.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Tillgång till verksamhet/utbildning

Gribbyslunds skolor erbjuder eleverna språkval från årskurs 6, elevens val, svenska som andraspråk samt modersmålsundervisning. Utformningen av elevens val varierar mellan de olika skolenheterna, liksom de beteckningar skolorna använder på elevens val. (I en av skolorna kallas elevens val för fördjupning, i en annan skolenhet kallas det för inriktning.) Inspektörerna uppfattar utformningen av och innehållet i elevens val som ambitiöst, men erfar i samtal med elever att flera elever är osäkra på om skolan verkligen erbjuder elevens val.

Skolans lokaler är anpassade för elever med funktionshinder. Inspektörerna kan konstatera att tillgången till utbildning för funktionshindrade elever är likvärdig den som erbjuds övriga elever i skolan.

Utbildningen i Gribbyslunds skolor är i princip avgiftsfri. Emellertid visar inspektionen att föräldrar uppmanas att bidra till skolan genom egna inköp av visst elevmaterial. Exempel på sådant elevmaterial är limstift, sax, mugg, förkläde, förvaringskorg, linjal, pennskrin, passare och miniräknare. Även om dessa inköp inte är tvingande, uppger flera föräldrar att de ändå känner sig förpliktade att bidra med sådant material.

Författningarna reser krav på skolan att erbjuda en utbildning som organisatoriskt kan tillgodose skilda behov och minst omfattar den garanterade undervisningstiden i varje enskilt ämne. Skolan skall också erbjuda eleverna olika valmöjligheter, däribland elevens val. Vidare anges i författningarna att grundskoleutbildningen skall vara avgiftsfri för eleverna. Inspektörerna bedömer att skolan motsvarar författningarnas krav vad gäller lika tillgång till utbildning, utom när det gäller rätten till avgiftsfri utbildning. Den summa som en del föräldrar uppmanas att bidra med, genom inköp av diverse skolmaterial, kan inte anses obetydlig och står således i strid med författningarna.

Information om utbildning

När det gäller information om utbildningen har Gribbylunds skolor väl utvecklade informationskanaler. Utbildningens övergripande mål och de arbetsformer skolan använder sig av är överlag kända av föräldrarna. Föräldramöten, föräldraforum, enheternas hemsidor, veckobrev, nyhetsbrev, elevråd och klassråd utgör de främsta informationskanalerna. Flera föräldrar framhåller också att de täta kontakterna med arbetslagspersonalen och närheten till skolans biträdande rektor underlättar både delaktigheten i skolans arbete och informationsflödet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna i Gribbylunds skolor oberoende av kön, socioekonomiska förhållanden och bostadsort har tillgång till den utbildning de har rätt till. Vad gäller elevens val, bör skolan tydliggöra denna del av utbildningen för eleverna. Inspektionen visar att skolan tar ut avgifter av eleverna för inslag i utbildningen. Skolan bör se över avgifter och kostnader för elevernas utbildning så att det överensstämmer med skollagens krav på en avgiftsfri utbildning.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Personalens kompetens och kompetensutveckling

Personalens utbildning och erfarenheter överensstämmer huvudsakligen med den undervisning de är ansvariga för i Gribbylunds skolor. Skolan har för närvarande låg personalomsättning och inga nya rekryteringar har gjorts de senaste två åren, förutom till den nya årskurs 6-9- delen i Gribby Gård. Omfördelning av personal har skett mellan de olika skolenheterna, i samband med att Gribby Gård förändrades från en F-6-skola till en 6-9-skola.

Beslut om kompetensutveckling fattas både på skollednings- och arbetslagsnivå. Personalen erbjuds också att delta i en del av de kompetensutvecklingsinsatser som Täby kommun tillhandahåller. I författningarna formuleras att skolans personal skall ha en utbildning som är avsedd för den undervisning de bedriver.

Vidare anges att kompetensutveckling skall anordnas för den personal som ansvarar för utbildningen. Inspektörerna bedömer att Gribbyslunds skolor lever upp till författningarnas krav när det gäller personalens kompetens och kompetensutveckling.

Läromedel, pedagogiska materiel, utrustning och lokaler

Personal och elever uttrycker generellt att tillgången till läromedel är tillfredsställande och att dessa är avpassade för en tidsenlig utbildning. Som ett komplement till tryckta läromedel använder sig skolan bland annat av tidningsartiklar och praktiskt material. Samtliga skolenheter har dessutom egna skolbibliotek alternativt tillgång till folkbibliotek i direkt anslutning till skollokalerna. Dessa frekventeras regelbundet av eleverna. Tillgången till datorer i utbildningen är god och i två av skolenheterna finns särskilda datasalar som används dagligen. Lokalerna i Gribbyslunds skolor är ändamålsenliga och tillåter flexibla lösningar både avseende gruppstorlekar och arbetsformer. Skolan har satsat extra resurser på att inrätta elevutrymmen som både ger möjlighet till samvaro och avskildhet, vid exempelvis läsläsning. I Gribby gård finns också en fritidsgård till elevernas förfogande. Författningarna fastslår att skolans lokaler skall vara ändamålsenliga och att eleverna skall ha tillgång till sådana läromedel, annat skolmaterial och hjälpmedel som en tidsenlig utbildning förutsätter. Inspektörerna bedömer att skolans resurser i detta avseende är tillfyllest.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att resurserna i Gribbyslunds skolor är tillräckliga och i allt väsentligt motsvarar författningarnas krav. Inspektörerna vill särskilt lyfta fram att skolans lokaler ger mycket goda förutsättningar för både flexibla lösningar i undervisningen och social samvaro.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Gribbyslunds skolor övergripande är av god kvalitet och bedrivs i överensstämmelse med författningarnas krav och läroplanens mål. Resultatet av skolans arbete med normer och värden är överlag mycket gott och förtjänar därför att framhållas. Detsamma gäller för skolans arbete med individanpassning och stöd, som inspektörerna finner föredömligt. Inspektörerna uppfattar även den psykosociala och fysiska arbetsmiljön i skolan som mycket god och bedömer att eleverna ges goda förutsättningar att känna sig trygga i skolan.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Kunskaper

- Skolan bör verka för att eleverna i högre grad blir medvetna om att de arbetar mot mål i fler ämnen än de tre behörighetsgivande ämnena matematik, svenska och engelska.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolan bör revidera sitt handlingsprogram mot kränkande behandling så att det omfattar alla typer av kränkningar av elever samt situationer då vuxen kränker elev.

- Skolan bör förbättra elevernas möjligheter till inflytande på utbildningen.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- De dokument som används för att formulera skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd, bör utvecklas så att dessa till form och innehåll entydigt framstår som åtgärdsprogram.
- Skolan bör för eleverna klargöra grunderna för betygssättningen.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Skolan bör tydliggöra för elever och föräldrar vem som är skolans rektor.
- Skolan bör utveckla elevernas och föräldrarnas delaktighet i arbetet med arbetsplanen.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning.

- Skolan bör för eleverna tydliggöra den del av utbildningen som utgör elevens val.
- Skolan bör se över avgifter och kostnader för elevernas utbildning så att det överensstämmer med skollagens krav på en avgiftsfri utbildning.

Datum	Ort
2005-09-02	Stockholm

Lee Gleichmann
Tommy Bucht